

Sau khi vô tù ngày 2 tháng 5 năm 1975 ở tỉnh Cà Mau, qua cái lều nhều hàng vô điểu kiển mới cách biệt ng, nhng có chm, thông đng, theo yêu cầu vớỉ giớ Cng do đớ tng Đng Văn Minh và lnh" bàn giao trong vòng trớ t" cớ a chuớ n tng nớ i phớ n" ăn cớ m quớ c gia, thớ ma Cng Sớ n" Nguyễn Hữu Hnh; tôi bớ giớ đớ nhớ u trớ nh: khám lớ n Cà Mau, Trớ i tù Cái Rớ n (Tân Ánh), Kiớ n Vàng, khám lớ n Bớ c Liêu, Trớ i lao đng Gành Hào và mùa hè năm 1976...bớ đớ a lên trớ i tù cớ p quân khu, trớ c thuớ c quân khu 9; đớ c Viớ t Cng chiớ u cớ khá tớ n tình, nên trong tớ t cớ các lớ n chuớ n trớ i nào cũng có tên tôi và đớ c" cách mớ ng" nâng cớ p tù tớ tnh lớ lên cớ p quân khu, dù cớ p bớ c trong nhà binh tớ đớ u mớ i ra trớ ng đớ n sau 2 năm ra đớ n vớ vớ n nhớ cũ do bớ ký cớ. Đớ n trớ i tù giớ là Liên Trớ i 3, trớ c đớ đây là trung tớ m huớ n luyớ n Quớ c Gia Chi Lăng, ở vùng Thớ t Sớ n, thuớ c tnh Châu Đớ c; trớ i nớ y có 3 liên đớ mang số 3, 5 và 5, chớ a hàng chớ c ngàn tù binh tớ cớ p úy trớ lên, là sớ tù còn tớ n đớ ng, đớ c coi là nớ ng ký tớ các tnh giớ i vớ sau nhng đớ t" bớ c tớ n" cớ a nhng ngớ i mớ i hôm qua tng làm cho kớ chiớ n thớ ng" thớ t điền bát đớ o" qua nhng trớ n đánh lớ ng danh tớ Quớ ng Trớ đớ n Mũi Cà Mau, nay trớ thành ngớ i tù binh biệt đớ c đớ. Đớ c biớ t, ngoài trớ i Chi Lăng, còn có mớ t sớ tù cớ p đớ i úy, còn tớ n đớ ng, tớ p trung trong trớ i cớ i tớ o ở tnh Mớ c Hóa (Kiớ n Tớ ng), đớ là đoàn 675. Tôi đớ c đớ a vào liên đớ i 3, mớ t nớ i tớ p nhớ p tù tớ cớ p úy đớ n đớ i tá, nên có cớ hớ i chung vớ i nhng ngớ i mà trớ c đớ đây là thớ ng cớ p cớ a mình. Chi Lăng vớ i cát, khí hớ u khô, nhớ t là vào mùa hè, làm tăng sớ c nóng nhớ bài thớ cớ a Nguyễn Khuyớ n:

" Ai xui con quớ c giớ i mùa hè.

Cái nớ ng nung ngớ i, nóng, nóng ghê".

Vớ a vào trớ i lúc 10 giớ sáng, sau khi ở đớ nh chớ ng, thì chớ y ra sau hè đớ mút chút nớ c xài, tớ m cho mát sau chuớ n đớ khá mớ t trong chiớ c xe G.M.C đớ y ở p ngớ i và đớ y căng thớ ng. Nhng đớ i nhà dài trong trớ i nớ y vớ n là nớ i dành cho các tân binh quân đớ ch hay các đớ n vớ giớ i vớ huớ n luyớ n; nóc lớ p thiớ c, nớ n nhà xi mắng, trớ c đớ đây thớ ng tớ p nhng chiớ c giớ ng bớ ng sớ t, dành cho tân binh ng. Nay trớ ng trớ n, chớ còn trớ lớ i nớ n nhà, đớ thớ y là" cách mớ ng" rớ t tài tình, giớ i phóng nhanh, mớ nh đớ n mớ c nào? Nớ u tháo đớ c thiớ c, cớ y đớ c xi mắng, thì nhng đớ i nhà nớ y chớ c chớ n chớ còn lớ i cái sớ n và nớ n cát trớ trớ i. Giớ a hai đớ i nhà là cái giớ ng nớ c, mua hè mớ c nớ c lên rớ t chớ m mà sớ ngớ i đớ ng chớ mút nớ c thì đông, tớ c là sớ cung quá ít so vớ i sớ cớ u. Tôi cùng nớ m trong sớ nhng ngớ i chớ đớ i ở y, bớ ng có giớ ng nói Huớ thanh thót vang lên:

-Các anh mút nớ c, xin đớ ng quên nớ c hớ !.

Tôi nhìn lớ i, mớ t ngớ i đàn ông trung niên, gớ ng mớ t đớ coi, mái tóc đen vớ n, mớ c bớ đớ lính đang đớ ng nhìn mớ i ngớ i chớ nớ c lên và lớ c đớ u. Tôi hớ i vài ngớ i đớ ng chung, ở trớ i nớ y trớ c, hớ cho biớ t đớ là trung tá NGUYỚ N ĐỚ C XÍCH, nguyên tnh trớ ng Gia Đớ nh, thớ i tng thớ ng Ngô Đình Diớ m. Nghe nói tên, tôi giớ t mình, vì trớ c đớ tng nghe qua anh qua, tớ thớ i còn là cớ u hớ c trò tíu hớ c, không ngớ gớ p lớ i đớ đây. Sau đớ, tôi làm quen vớ i anh Trớ nh Tiớ n Bình, đớ i úy ở tíu khu kiớ n Hòa, là ngớ i Bớ c di cớ 1954, có nhà ở Hớ Nai; anh Bình là ngớ i Công Giáo, chớ ng Cng kiên cớ ng, anh biớ t tôi qua vài lớ n típ xúc, nên đớ a đớ n gớ p anh Nguyễn Đớ c Xích. Tớ đớ tôi trớ thành ngớ i cớ a nhóm sinh hoớ t trong trớ i tù. Đây là sớ kớ t hớ p giớ a nhng ngớ i Công Giáo và Phớ t Giáo Hòa Hớ o, trong hoàng cớ nh khó khăn, nguy hiớ m, nớ m trong tay giớ c. Nhóm nớ y ngoài anh Xích, có trung tá Nguyễn Thanh Liêm (Hòa Hớ o, là

thực y trong binh chủng Quân Công, nghe nói ông đi Mỹ), đưa úy Đ Thành Luân (thiếp giáp), thiếp u tá Phùng Đức Vinh, thuộc Pháo Binh Dù, t là Vinh Mạnh; vì anh bị thực y, bị ng chạp a lành mà bị Viết Công đui ta kh bị nh vi, nên khi vào tù vẫn còn các băng l n b ng, khi m ra thực y thực đ t i bên trong (nhìn anh Vinh mà biết cách m ng nhân đ o đ n đ kinh t m)...

Anh Nguyễn Đức Xích là đàn anh trong quân đội, Nguyễn Tử Bình kính, bị tù vong niên cả tôi, dù sau khi anh bị giết sát hại, nhưng lòng tôi vẫn thực y nghĩ đến anh trong niềm kính phục, nhất là mới đ tháng T ĐEN v hàng năm. Nhưng anh Xích mà tôi cũng như như u ng i tù khác coi cách sống, t cách cả anh như m t bị u hi n tinh thần b t khu t, t m g ng cho ng i tù trong hoàn cảnh x u nhất sau ngày giết Công n i vòng tay L N đ y lông lá" mà toàn dân miền Nam không bao giờ quên" lũ giết t miền Bắc vô đây, bàn tay nhuộm máu đ ng bào". Anh t t nghiệp khóa 2, sĩ quan tr bị Th Đ, có bị ng cả nhân, là ng i thân cả v i t ng thực y Ngô Đình Diệm. Năm 28 tuổi, là thiếp u tá, sau lên trung tá trong quân l c Viết Nam Công Hòa, làm t nh thực y Gia Đ nh; th i mà các sĩ quan t đ i úy tr lên, tr c khi đ c thăng cả p, đ c g i lên trình di n thực y đ nhìn t ng; lúc đó miền Nam chia thành 5 quân khu, đưa tá Trần Thiệp Khiêm là t l nh quân khu 5, đ t bị t l nh t nh Công Th; theo anh k thì sau ngày đ o chánh, anh bị nh ng ng i m i lên cả m quy n trừ đ p, gi i ngũ và sau cùng làm bên Giám Sát Vi n cho đ n ngày m t miền Nam. Anh Xích không mu n nh c đ n cái ngày r i ro là bị b t trên đ ng v t bị n tìm t do do sau 1975; nhưng có vài ng i bị n k l i là: anh bị b t trong m t chuy n v t biên R ch Giá, Viết Công xét hành lý đ ki m vàng, tình cả, trong m hình mang theo đ k ni m, chúng thực y t m hình cả anh chụp chung v i thực y thực y Nguyễn Văn Thiệp u. Viết Công nói là: " Anh chụp hình chung v i thực y Thiệp u thì không phải là tay v a", nên chúng bị t và canh gi đ c bị t, sau đó đ a lên tr i tù quân khu (đó là ch m u gi t anh sau n y). Sau đó Viết Công bị t anh Xích là ng i thân cả n, liên h m t thiếp t đ n thực y thực y Ngô Đình Diệm, k thù s m t cả Viết cả ng; m t ng i thực y làm tan r c m ng l i n m vùng cả a H Chí Minh cài l i sau năm 1954, qu c sách p chi n l c thành công và k t khi lu t s 10/59 ra đ i, đ t Viết Công ra ngoài vòng pháp lu t, là nh ng tên kh ng bị, bị lu t pháp qui vào t i hình s; khi n tên Viết gian bán n c H Chí Minh h t ho ng, đ a thêm nh ng ng i miền Nam t p k t tr v ho t đ ng đ bù vào s t n th t quá l n y. Nhưng k đón gi: thực y tá Tôn Thiếp Đính, Trần Văn Đôn, Mai Hữu Xuân, Đ M u, Nguyễn Cao K, Nguyễn Văn Thiệp u...vì lo s thực y thực y Diệm có k ho ch tr trung hóa hàng thực y lãnh đ c i t quân đ i, s có m t s thực y v v n, hay không còn gi nh ng ch c v quan tr ng nên làm ph n; thêm vào đó s bị t đ ng ý ki n v i Hoa K v m t chi n l c ch ng Công... đ c nh ng tên ăn cả m qu c gia th ma Công S n khai thác, nên trung thực y Đ ng Văn Minh, k đ i di n cho khuynh h ng thân Công cả nhóm Ph t Giáo n Quang do thực y t a Thích Trí Quang lãnh đ o, l i đ ng, k t h p và t ch c cu c đ o chánh ngày 1 tháng 11 năm 1963, gi t ch t thực y thực y Ngô Đình Diệm và bào đ Ngô Đình Nhu, làm h ng cả k ho ch" di t Công t n g c" cả chánh thực y đ nh t Công Hòa. Nhưng k th i cả, thiếp u vi n ki n, l i tranh ch p quy n hành liên miên t 1963, t o cả h i cho Viết Công h i sinh và sau cùng đ a đ n th m cả nh 30-4-1975. N u không có đ o chánh, thì Viết Công không bao giờ có cả h i huênh hoang cái g i là: " đ i thực y mùa xuân 1975". S thực y bị i miền Nam 1975, xu t phát t nguyên nhân sâu xa là cu c đ o chánh y, nên nh ng ng i có trách ni m mu n ch y t i mà đ th a cho M gây ra. Th t ra thì n u M có mu n thay thực y Ngô Đình Diệm, nhưng các thực y tá vẫn m t lòng phục v đ t n c, không nghe

ai, thì liêu Nguyễn Văn M có đi o chánh đ c không?. Ch ng l h mang lính t bên kia b đi d ng đ đ o chánh?

Anh Xích kể t p tôi vào t ch c bí m t, không tên, g i là" nh t đ u ch ", anh đ y tôi nhi u đi u h u ích, trao đ i ki n th c, nh t là anh khuy n khích tôi đ c sách Vi t C ng đ tìm hi u, tìm ra nh ng sai l m đ b g y b ng lý lu n ch thuy t C ng S n, tôi không quên câu nói c a anh:" Mu n ch ng C ng, anh ph i hi u ch nghĩa Marx Lenin h n c chính y", nên t đó tôi hay m n sách tuyên truy n c a Vi t C ng trong th vi n nh Li n tr i đ đ c k , nghiên c u và th o lu n v i anh n u th y không hi u. Có l n anh đ m cu n sách c a Lenin vi t, đ đ c đ ch ra ti ng Vi t, do nhà xu t b n S TH T Hà N i, sách có t a là:" Th Nào Là Thi Đua", anh m trang g n chót và đ c cho tôi nghe câu nói c a Lenin đ y và ch th cho cán b : " Đ i v i b n trí th c nh bác sĩ, cho chúng nó lau nhà xí, n u c n đ m b n vài tên đ làm g ng.." và anh nói là: ng i trí th c là k thù s m t c a đ ng C ng S n, ai trí th c đi theo, b l i đ ng m t th i gian, r i b v t chanh b v ; có khi b th tiêu, gi t h i. Chúng tôi th ng t p trung g i a sân banh volley, g n nhà b p, đ đ c cho là n i an toàn, vì không có dính v i các đ i nhà nào, phòng ng a b n ăn tên, anh Xích g i là" chó săn" xâm nh p, nghe lén, báo cáo... Trong tr i n y, h ng i tù nào l m le mu n ti n b là bi t ngay, nên nh ng b m t x o b l , nh cây kim đ trong b c v i b lòi ra. Chúng tôi không a và luôn c nh giác thành ph n n y, là nh ng k n i thù th t nguy hi m.

Trong tr i, nh t là li n đ i 3, có m t nh n v t n i ti ng là anh chàng nh c sĩ VŨ Đ C SAO B N, ng i đ đ c cán b li n đ i 3 phong ch c" Tr ng Ban Văn Ngh Li n Đ i" và kiêm luôn" nhà tr ng nhà 4", anh nh c sĩ n y đ đ c anh em trong nhóm đ t là" Vũ Đ c Sao Ch i" và cũng đ đ c ghép thêm m t ch n a là" Vũ Đ c Sao Ch i CHÀ". Tôi không còn l gì anh, g p và bi t t lúc m i v tr i tù B c Li u, đ lao đ ng Gành Hào và đ n Chi Lăng. Tên cúng c m là VŨ H I, m t s anh em có óc khô hài gi i nghĩa ch Háng theo nghĩa Đ i b ng chi t t nh sau: V hay VŨ là DA, H i là Heo...t c là DA HEO; cái tên n y tr thành nick name, đ đ c anh hoan h ch p nh n khi có anh em g i đ thay tên VŨ H i; trong sáng tác, anh l y nh c danh" Vũ Đ c Sao B n". Sinh quán Qu ng Ngãi, xu t thân là nhà giáo, t t nghi p đ i h c s ph m, đ y môn tri t h c tr ng trung h c đ nh c p T ng Lai (t nh B c Li u), l p gia đ i v i m t cô gái đ a ph ng; dù v y anh cũng đ ng viên, h c Th Đ c, ra tr ng nh ng không có ra chi n tr n m t ngày nào, đ đ c bi t phái sang ngành giáo ch c, và c p b c lên automatic t chu n úy đ n trung úy...th là anh b tù c i t o sau 30-4-1975. Trong th i gian tr i tù B c Li u, tôi th y anh là ng i" luôn ph n đ u đ ti n b " theo tiêu chu n c a Vi t C ng đ ra; mà ng i ta ví von b o là" b o hoàng h n vua" và có khi:" Ng i tù yêu Bác và đ ng còn h n t ng bí th ". Anh b o thân nh n mang đàn guitar, sáo...và ch i nh c cách m ng th t nhuy n, là mũi nh n" xung kích" cho các ch ng trình văn ngh do các tr i tù phát đ ng hàng năm vào đ p t, ngày sinh H Chí Minh, qu c khánh 2 tháng 9...anh th ng đ ng nã ca nh ng bài nh : Tr ng S n Đông, Tr ng S n Tây, xu ng đ ng, tình đ t đ mi n đồng....anh có gi ng ca r t hay, nh c lý v ng, nên khi ca bài:" Đi mô r i cũng v Hà T nh" hay" chào em cô gái Lam H ng" nghe y nh ca sĩ mi n B c, khi n cán b qu n giáo v tay khen ng i; nh ng đ a s anh em trong tr i tù thì c m th y cáo l tai b hi p d m nhi u l n trong m i ngày: t cái loa ti p v n t đài phát thanh nhà

nó c đ t trong óc tr i, đ n trong bu ng giam cũng còn nghe tiếng hát Võ H i.. " tiếng hát át tiếng... đời". Anh sáng tác bài ca Đ ng, Bác, tôi còn nhớ vài câu trong bài" Tr ng Cây nhớ Bác" có câu:

" Tr ng cây ta i nhớ Ng i.

Cây bao nhiêu lá, th ng Ng i b y nhiều"

Bài ca tiếng p:

" Nhớ Bác H tr ng cây năm x a.

Bác tuy già, nhớ ng còn m nh kh e".

Tôi không quên m t sáng tác mà anh" đ ng nã" ở tr i tù Chi Lăng, có t a đ là:" Hôm qua anh đi i c đ ng" hay là" Anh làm r y" (bài hát theo th Minor):

" Hôm qua anh đi i c đ ng.

Anh c m súng M đánh phá quê h ng.

Hôm nay đây, chính tay anh đã tr ng thành gi ng sanh t i.

B n thân i!, Đ ng cho ta tìm i cu c đ i..".

Chính s tiếng b " v t ch tiêu" c a anh, mà nhiều ng i tù ph i lánh xa, anh v sau 5 cu n i ch" h c t p t t, lao đ ng t t", khi nhớ n đ c gi y ra tr i, có ng i b n cùng nhà h i anh làm gì? Thì anh đáp ngay:" S n p đ n vào ban Ca Múa Trung ng", nghe đâu anh v n còn i Vi t Nam, tiếng p t c sáng tác và tr thành văn công cho Bác và đ ng và th nh thơ ng tôi th y vài quyển sách phê bình kim hi p Kim Dung do anh viết, đ c nhà xuất b n trong n c n hành, g i ra vài th vi n n c Úc; có i n tôi mang m t quyển sách c a anh, g p qu n th th vi n ng i Úc Belmont đ c nh báo cho h bi t là: ch nên nhớ n b t c sách nào t n c C ng Hòa Xã H i Ch Nghĩa Vi t Nam g i ra ngoài, toàn là tài li u tuyên truyền và h cũng hoan h tháo lá c máu chung v i lá c các n c trên m t Board" đa văn hóa" sau khi tôi gi i thích, sau đó tôi mang lá c vàng ba s c đ thay th . Tôi c h i ai đã cung c p nh ng sách v t trong n c, thì h i t ch i, cho đây là chuy n n i b đ i u hành th vi n, thôi cũng đành ch u. Cho nên t i các n i có ng i Vi t t n n, b n Vi t C ng len i, tìm đ m i cách mang tác sách v t ng cho các th vi n, h r t hoan h nh n nh ng sách v mi n phí, đ vào các k sách, không h bi t đó là sách tuyên truyền.

Nhóm chúng tôi sinh ho t đ u đ n, vào nh ng bu i chi u, sau gi c m, i đ ng sân banh có ánh đèn sáng, mang chi u tr i i gi a sân, tha h mà nói nh ng chuy n quan tr ng v tình hình đ t n c, nên khi có bóng dáng c a nh ng ng i tù tiếng b là chúng tôi bi t ngay. Anh Xích có nhiều đi u tâm tình, nói v th i k anh còn làm t nh tr ng đ i th i t ng t ng Ngô Đình Di m. Anh dành s kính tr ng qua nh ng câu chuy n có quan h t i đ nh t C ng Hòa, tôi chú ý câu chuy n v đ i s ng riêng t , càng kính ph c khi nghe anh Xích nói v chí sĩ Ngô Đình Di m, ông hút thuốc hi u bình dân là BASTOS Đ (gi i lao đ ng, xe lôi, xích lô..) hay hút; khác v i cái g i là" ch t ch H Chí Minh vĩ đ i", h n hút á phi n ro ro, hút lo i thuốc m c tiếng c a hãng Philip Morris (thuốc hút c a Mao Tr ch Đông g i hàng tháng đ u b H chê và cho nh ng ng i ph c v trong dinh) và ăn u ng c u k nh vua chúa. T ng th ng Di m su t đ i không v con, đ i s ng thánh thi n; trong khi đó k t x ng là" cha già dân t c" H Chí Minh:" su t đ i vì dân vì n c, Bác không bao gi nghĩ đ n v con..", nh ng tên Vi t gia n y có đ i s ng tình đ c

trác táng, tàn bạo, giết cướp nhúng tay cùng họ chặn gọng nhử Đ. Th. L. c, Nông Th. Xuân...t. cách, l. i s. ng c. a tên Việt gian H. Chí Minh không đáng xách dép cho T. ng th. ng Di. m. T. ng Th. ng th. ng hay g. i anh Xích lên, trao cho s. ti. n l. ng t. ng th. ng hàng tháng và nói: " C. m n. c có ng. i lo, tôi không c. n ti. n tiêu, anh mang v. xem dân nghèo thì cho h. ". Anh cũng cho bi. t là ng. i thân v. i đ. c H. ng Y Nguyễn Văn Thuận (lúc đó là t. ng giám m. c), anh t. ý lo ng. i cho s. ph. n c. a v. tu sĩ danh ti. ng n. y tr. c s. trừ d. p c. a ch. đ. C. ng S. n.

V. tr. ng h. p c. a c. v. n Ngô Đình Nhu, em ruột c. a t. ng th. ng, nhi. u ng. i bi. t ông Nhu là ng. i có ki. n th. c, kh. năng, nhi. t tình v. i đ. t n. c; đ. c coi là cánh tay đ. c l. c cho t. ng th. ng trong công cu. c " di. t C. ng c. u n. c" và các chính sách kinh bang t. th. Vai trò ông Nhu r. t quan tr. ng, nên Việt C. ng n. m vùng mu. n lo. i ông Nhu ra kh. i chính quy. n trung . ng; Th. ng T. a Thích Trí Quang, l. i đ. ng t. p quán" Tr. ng Ph. t kính tăng" m. t cách máy móc c. a Ph. t T. , tr. thành lãnh đ. o c. a m. t th. l. c tôn giáo l. n . mi. n Nam; nh. t báo Times cho là: " Ng. i làm rung chuy. n c. n. c M. ", Thích Trí Quang v. n đ. ng chính gi. i M. , nên có l. n đ. i s. M. g. p t. ng th. ng Di. m đ. ng : " không cho ông Nhu làm c. v. n". Theo l. i anh Xích cho bi. t: " t. ng th. ng b. o là: em tôi làm vi. c không ăn l. ng, tình nguy. n, không có thi. t h. i gì cho ngân sách qu. c gia, ch. ng l. c. m không cho làm vi. c cho dân và n. c tôi hay sao?". Gi. i ch. c M. đành ch. u thua, sau đó tìm cách móc n. i v. i các" ph. n t. ng, ph. n tá" làm cu. c đ. o chánh. Sau 1-11-1963, sau cu. c ch. nh lý d. p Đ. ng Văn Minh, qu. c tr. ng là trung t. ng Nguyễn Khánh ch. u áp l. c c. a kh. i Ph. t Giáo . n Quang qua th. ng t. a Thích Trí Quang, nên gi. t ng. i em út c. a t. n th. ng là Ngô Đình C. n. M. t hành vi không th. ch. p nh. n đ. i v. i k. tu hành, đ. o m. o nh. t. p đoàn Thích Trí Quang. Tu theo Ph. t Giáo c. m sát sanh, nh. ng gi. t ng. i là tr. ng t. i v. i Ph. t, nh. v. y t. cách c. a Thích Trí Quang và đám tăng sĩ theo Việt C. ng còn thua c. CON CHÓ; ti. c thay là có m. t s. ph. t T. mù m. t, nh. Tam T. ng, qu. l. i ma quái gi. đ. ng mà t. ng là Ph. t; nên các tên tu sĩ qu. c doanh, Việt C. ng gi. đ. ng nh. Thích Nh. t H. nh, Trí Quang, Minh Châu....linh m. c Phan Kh. c T. , Hu. nh Công Minh, Tr. ng Bá C. n...v. n có s. tín đ. và con chiên . ng h. . Th. là h. v. n t. n t. i và ti. p t. c" m. n đ. o t. o đ. ng" gây thêm t. i l. i, làm h. i đ. o, h. i n. c. N. u nh. ng tu sĩ n. y không có tín đ. , con chiên . ng h. thì h. cũng ph. i b. ào th. i nh. " Chùa Bà Đanh" thôi, và đ. ng C. ng S. n vô th. n nhìn th. y h. không có ai . ng h. n. a, thì cũng áp đ. ng chính sách" v. t chanh b. v. ". Tóm l. i, cũng chính s. mù quáng c. a tín đ. , con chiên mà b. n tu sĩ qu. c doanh m. i có đ. t đ. ng v. . N. u . h. i ngo. i, không ai cho các tu sĩ t. trong n. c ra xin ti. n m. t XU, thì đ. ng C. ng S. n cũng ch. ng" h. h. i ph. n kh. i" g. i tu sĩ c. a h. ra h. i ngo. i đ. v. a móc túi và v. a làm công tác tôn giáo v. n. không ai nuôi, . ng h. thì Việt C. ng cũng ph. i ch. t thôi.

Tôi nào quên v. tr. n tr. i b. t thành c. a nhóm do trung úy HU. NH THANH SOUL th. c hi. n, . liên đ. i 4 là n. i ti. ng kh. c khe do tên liên đ. i tr. ng g. c Ngh. An là th. ng úy Sáu Ân, nên h. th. ng ăn ten khá nguy hi. m. Nhóm c. a anh Soul b. b. , nhi. u ng. i b. đánh te tua, nh. t nhà đá.... đ. d. n m. t tù, tên thi. u tá chánh . y Hai Thâu t. ch. c lên l. p h. c t. p t. i h. i tr. ng l. n . liên đ. i 5, gom h. t 3 liên đ. i l. i; sau nh. ng hù d. a, d. n m. t và đ. a ra vài ng. i tù trong nhóm tr. n tr. i nh. ng nh. " giác ng. " mà đ. c h. ng chính sách khoan h. ng, hai ng. i đ. c đ. a lên

nói chuyện và tâm tình, ca tụng "cách mạng" là trung úy LÂM CHÁNH TÀO và trung úy häi quân NGUYỄN VĂN BẢ Täc là BẢ RẬU. Hai người näy nói chuyện thì phäi bät täi, sau đó cán bängäi anh Nguyễn Đức Xích lên phát biäu; anh bình tänh dùng cái giọng là "quan hä cũ-mäi" đä lên án sä tàn ác của chế đä Cäng Sän; anh giọng đó là do sä tuyên truyền của ngành Tâm Lý Chiän đä läy cä väch mät Cäng Sän ngay träng cä mät chúng; sau cùng thì anh dành rät ít ngôn tä đä nói vä cái Mäi là "cách mạng"; đây là chiän thuật "chén úp đäu voi" khiän bän cán bäng täc läm, nhäng không là gì đäng c. Mùa xuân năm 1977, liên träi 3 tächäc văn nghệ và chế thä các nhà làm báo täng thi đua, räi chế n tä nào hay nhät, thi đua väi các liên đäi, näu thäng giäi, đäc" tä biäu đäng". Anh Xích bä chính liên đäi träng là thäng úy Chính Sanh chế đänh cho làm tä báo của nhà 2. Đó là läi thăm dò täng, anh bät, nhäng không còn cách nào tächäi. Anh läi đäng tä báo đänh nänh väi các bän tù, häy giä väng tinh thän, qua bài viät "MÙA XUÂN CäM HOA", đäc nhäu ngäi tù hiäu, nhäng bän chó săn cũng biät và báo cáo cho quän giáo. Tôi thích bài näy läm, đäc treo ä vách täng trong cái CANTEEN của Liên Đäi 3, nên đäc thuäc lòng, vän còn nhä, ghi läi nhä sau:

" Vào mät ngày đä mä mùa xuân, trong lúc tôi đang đi đäo trong khu vän nhä, mäc đích là đi tìm vài thä hoa đä cäm trên bàn thä ông bà. Bät chế t có ngäi bän thân đän thăm, tôi mäi vào nhà, chúng tôi uäng chun trà äm và sau đó tôi đäa bän ra vän, nói rõ mäc đích tìm hoa. Hai chúng tôi sánh vai nhau đi đäo trong khu vän, sau khi lät qua nhäng bäi Cúc, Đào, Mai...cäi cùng tôi đành läa bông Häng, cät vài cành, mang vào nhà. Chúng tôi läi trò chuyện, bän tôi hỏi: "Sao anh chế n hoa Häng?". Tôi mäm cäi trä läi: "Hoa Häng lâu tàn, mang vào là thích häp, Đäc CäM TRÊN SäI ĐÁ. NHäNG HOA VäN Nä "...

Trong đó cũng có mät bài nói vä câu chuyện của anh tù, trung úy Đoàn Ca, ngäi làm cây nän dàn thung, bän chim én đä cäi hoät; bài viät tä đä: " Đoàn Ca bän chim én", anh có ngä ý lên án vä bä đäi, vä binh trong träi đã bän chế t bác sĩ Tài và làm bä thäng mät sä anh em khác ä Liên đäi 4, lúc đi cäu tiêu vào buäi sáng, nghe nói là Viät Cäng" giän cá chém thät" vì chúng bä thiät häi näng khi đäng đä väi läc läng kháng chế n Hòa Häo ä núi Dài..Trong nhäng câu nói của anh Xích, tôi không quên anh läp läi nhäu län là:

- " Chế nghĩa Marx väi chiäu bài phân bä quyän läi đäng đäu trên toàn thä giäi, nhäng ngäi Cäng Sän phi nhân"

- " Minh ä tù cũng do Mä, đäc thä cũng do Mä và sau näy Viät Cäng thua cũng do Mä..tät cä đäu do Mä thôi"

Tình hình biên giäi căng thäng, hàng đäm chúng tôi näm ä sân banh, nghe tiäng súng đäi bác nä xa xa mà mäng thäm. Nhäng sau đó, träi tù đäi vä Vän Đào, thuäc xã Mä Phäc Tây, huyện Cai Läy, tänh Mä Tho...chä näy là khu của Viät Cäng träng c 1975. Đäi säng khó khăn vì

nhà đ̄t, cách lá. Dù v̄y, chúng tôi v̄n th̄ng ḡp nhau, nh̄ng r̄t c̄n th̄n vì b̄n chó săn luôn rình r̄p. Ch̄c ch̄n là do s̄ x̄p đ̄t c̄a cán b̄ tr̄i, nên hai nḡi tù b̄ l̄u ý, là m̄c tiêu thanh toán: đ̄i úy Quách Đ̄c Thanh, trung tá Nguyễn Đức Xích, đ̄c c̄ chung m̄t t̄, t̄ tr̄ng là trung úy Nguyễn Chí Thành (t̄c là Thành Sĩ t̄ Rét, hay Thành Xe Lô), anh n̄y là phân chi khu tr̄ng Tân Xuyên Cà Mau, nḡ gīa hai anh Xích và Thanh; hīn anh Thành đ̄nh c̄ San Jose (B̄c Cali). Mùa n̄c l̄t kh̄ng khīp 1978, nh̄ng tr̄i tù v̄n " t̄ th̄ " và sau khi n̄c v̄a rút ló m̄t đ̄ng, thì tên Trung úy Trần Khen (t̄ là T̄ Khen) đ̄n 2 v̄ binh t̄i nhà trong, còng tay và đ̄n anh đi v̄ b̄ ch̄ huy, tr̄c s̄ lo l̄ng c̄a nhīu nḡi, nh̄t là nh̄ng nḡi có quan h̄ v̄i anh...m̄t nḡi b̄n là anh trung úy Đ̄ng Văn Th...(hīn đ̄nh c̄ M̄) tình c̄ làm lao đ̄ng ḡn b̄ ch̄ huy liên tr̄i, nghe bên trong có tīng đánh đ̄p và gīng anh Xích vang lên:" Các anh không đ̄c đánh tôi, mūn gì h̄y nói chuȳn t̄ t̄ v̄i nhau..". Anh b̄ nh̄t trong Cotnex ḡn b̄ nh xá. T̄t năm 1979, m̄t s̄ anh em nh̄n thăm nuôi, qua s̄ đàn x̄p bí m̄t c̄a bác sĩ Trần Văn Thành (s̄ đoàn 7), lén gīi thūc, đ̄ ăn cho anh Xích, không bīt ai báo cáo, vīc đ̄ b̄ và nhīu nḡi b̄ b̄t, nh̄t ḡn n̄a tháng Cornex, trong đó tôi có bīt anh L̄ Phùng Quang (trung úy ban 2 Châu Đ̄c), thīu tá Nguyễn Văn Thà (qūn tr̄ng)...th̄i gian sau ngày anh b̄ b̄t th̄n căng th̄ng, Hai Thâu, Ba Minh, cán b̄ lên l̄p hù đ̄a đ̄ th̄ đ̄ tìm ra t̄ ch̄c anh Xích, nh̄ng không ai b̄ l̄t b̄y và anh Xích không hé môi dù b̄ đánh đ̄p, hành h̄.

Vào m̄t būi t̄i, lúc 10 gī, thỉnh lnh nghe tīng súng n̄n đ̄n phía hàng rào liên đ̄i 5, và tīp theo đó là b̄ đ̄i mang súng ch̄y r̄n r̄t ngoài đ̄ng l̄ đ̄t trong tr̄i, y nh̄ có đánh tr̄n v̄y. Tù trong nhà, không ai dám ra sân, đi c̄u...h̄i h̄p ch̄ đ̄i. Đ̄n sáng hôm sau, tên th̄ng úy Chính Sinh đ̄n nhà ngoài ra l̄nh 5 nḡi kh̄e m̄nh làm công tác đ̄c bīt. Tôi có nḡi b̄n thân là trung úy Nguyễn Nhái Trần Văn Xòn đi trong toán công tác; anh Xòn cho bīt anh Xích b̄ b̄n ch̄t, n̄m ngoài vòng rào liên đ̄i 5, anh cho bīt s̄ng đ̄m bám vào mái tóc v̄n sóng b̄ng b̄n và trên môi v̄n còn n̄n c̄i nḡo ngh̄...tin anh xích b̄ gīt làm ch̄n đ̄ng m̄i nḡi, nh̄t là nḡi b̄n tù thân thīt, t̄ng sinh hōt bí m̄t trong nhóm t̄ Chi Lăng đ̄n V̄n Đ̄o. Sau khi gīt ch̄t Nguyễn Đức Xích, cán b̄ tr̄i tung tin là: Anh Xích v̄t tr̄i nên b̄ b̄n, ai cũng bīt đây là tin v̄t, vì anh b̄ nh̄t trong cornex kiên c̄, có khóa c̄n th̄n, thì làm sao thoát đ̄c. Theo m̄t ngūn tin v̄ cái ch̄t c̄a trung tá Nguyễn Đức Xích, dù là tin ch̄a kīm ch̄ng nh̄ng cũng xin ghi l̄i đ̄ có thêm suy nghĩ: s̄ là trong lúc anh Xích b̄ nh̄t trong cornex, có m̄t b̄ đ̄i canh coi đ̄c anh Xích giác nḡ, nên quý m̄n anh...cho nên cán b̄ c̄p trên bīt đ̄c. Đêm đó, nḡi cán binh n̄y mūn th̄ anh, nên lén đ̄n ra t̄i hàng rào, l̄y c̄ là đi c̄u.... đ̄m cán b̄ bīt đ̄c nên b̄n ch̄t anh Xích và gīt luôn nḡi b̄ đ̄i...Tuy nhiên, ai cũng bīt đây là ch̄ tr̄ng c̄a đ̄ng C̄ng Sĩ n̄ Việt Nam, chúng gīt h̄t nh̄ng nḡi nào b̄ cho là nguy hīm. Trong tr̄i tù V̄n Đ̄o, có đ̄i tá Phạm Chí Kim, t̄nh tr̄ng t̄i ch̄c Kīn Hòa, đ̄c gī l̄i mīn Nam và nghe nói đ̄c h̄ng chính sách" khoan h̄ng" v̄ v̄i gia đ̄nh; có th̄ nói tr̄ng h̄p đ̄i tá Kim là hīm hoi c̄p cao nh̄ v̄y mà còn l̄i mīn Nam. Ngoài ra còn có nhīu nḡi đ̄ng c̄p tá v̄i anh Xích, nh̄ng v̄ s̄m nh̄: trung tá Hoàng Đ̄c Thành (t̄c là Thành Nhà Đ̄n, sĩ quan tīp v̄n), trung tá An (thīt giáp), trung tá Huỳnh Hữu Ch̄ (tīp līu), thīu tá Thái Sĩ (nḡi Hū, Công Bình, v̄ r̄t s̄m và đ̄c biên ch̄ làm Công nhân Viên cho tr̄i tù), trung tá Nguyễn Thī Rê (nguyên là t̄nh tr̄ng Châu Đ̄c)....

Sau cái chết của trung tá Nguyễn Đức Xích và đội úy Quách Đức Thanh, đội chủ yếu, cán bộ trưởng từ Viện Đào tạo ra nhiều hậu quả, không hề kết thúc, dù đã bị sát hại; đó là một thất bại vô cùng thảm đäc, nên sau này có nhiều nguän tin nhä : gia đình anh Xích không chung vàng, nên hai Thân gia, hay là đội úy Quách Đức Thanh báo cáo và tham nhäng bắt người của thân gia úy Chín Sinh và Ba Minh, nên bộ Chính Sinh gia trị thù...Có thể một số anh em tù thiäu nhän xét mà nghe tin này thì dám ăn ten đän trong trại thì miäng của bên cán bộ quân giáo, sau này mang ra hỏi người đä tiếp tục họ uy tín nhäng nguän từ biệt khuät. Sau khi ở ngoài, tôi tìm đäc gia đình anh Nguyễn Đức Xích, liên lạc với linh mục Nguyễn Đức Sách và anh Nguyễn Đức Đän (anh qua đời đột ngột năm 2005). Theo tin tức của anh Đän cho biết thì gia đình đã lấy chết anh Xích, tro đäc gia đình Việt Nam một phần và phần khác đem đi thiäu bang Queensland (Australia), thế cũng tạm yên cho nhäng nguän từ biệt tôi. Lúc còn ở trong trại tù, anh Xích rất quý mến anh Quách Đức Thanh, có lần nói:" Thanh ơi! Tại sao tao gặp may quá muộn màng trong hoàn cảnh này?".

Nhäng nguän từ thân thiät với hai anh, nào quên nhäng lời nói, không niäm, nhät là kính phục tinh thần biệt khuät của nhäng nguän từ sau 1975, mà hai anh là một trong rất nhiều nguän từ tiêu biểu. Anh Quách Đức Thanh cũng có câu nói thät ý nghĩa với các bên tù, đàn em thân tình, cùng với người tiếp nhận:" Muốn sống đä thù, dù phải ăn chết..".

Nhân đây, nguän từ xin có ý kiến: hãy hỏi các tù nhân đäu có thể giúp RA TRäI do bên Nội Vụ Việt Cộng chấp. Trong phần kết án, có ghi tên danh nhä : can tội thiäu úy, thiäu tá.... đó là nhäng thät mà thä giäi nhän rõ là" vi phạm nhân quyền" và hoàn toàn phi lý, phi pháp. Viện Cộng đem về chết da cam thả các hãng Hoa Kỳ, thì nhäng quân nhân cán chính cũng nên về đäng, quyền góp tiền đä đäa bên quyän Cộng Sản ra các tòa án ở hỏi người và đòi bồi thường nhäng năm ở tù phi lý, cũng như đòi bồi thường nhân mạng cho nhäng nguän từ bị giät với nhiều cách: bắn, tra tấn lao đäng, bóc lột, bóc lột không thuäc men chăm sóc.... Nếu có đäc nhäng nguän từ bị thiät, các luật gia giúp đä, phát đäng bên nhäng nguän từ có uy tín nhä các tướng lĩnh, về đäng chính gia các nước như Mỹ, Úc (nhät là các họ chiäu binh từng tham chiến tại Việt Nam)...thì tù nhân sẽ đäch các thể giúp ra trại biệt giam Anh, có thể thäc, giải đän, càng nhiều nguän từ...nếu về với thäc hiän, thì mới nguän từ H.O hay tù, dân, chết chết đóng 1 đäng, cũng đä tiếp đä lo thät pháp lý. Một đäng nữa là cái về kiến này cũng là biệt giam đäng đä cáo tình trạng vi phạm nhân quyền thô bạo của đäng và nhà nước Việt Cộng trước công luận thế giới; nếu không thành công nhäng cũng làm cho bên quyän Việt Cộng mất mặt đä với Liên Hiệp Quốc, các nước Âu-Mỹ. Mọi nguän từ mất tay, mất cách đánh, thì dù cho núi cũng phải bị san bằng, huống chi cái chết bên quyän Cộng Sản này đang trong thế kỷ đäng chết.